

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput IX. De rationalis animæ Christi perfectione, quantum spectat ad
mentem, atque intellectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

assumptio. Ad quid autem hæc anima? Ut mortem Salvator pateretur? At mors in corpus vim habet, non in animam. Ut descenderet ad inferos? At descendit divinitas, vel persona. Ut miracula pararet? Verum hæc omnipotentia sunt opera. Itaque ut carnem assumeret, habuit Dei Verbum apertam causam habitandi inter homines, & pro hominibus moriendi: ut assumeret etiam animam, causam nullam habuit, præsertim cum posset ipsum Verbum supplere rationalis animæ munera, & facultates.

8.
Responde-
tur.

Resp. hæc ex dictis esse soluta. Diximus enim Scripturas non solum Christi carnem commemorare, sed etiam animam, spiritum, naturam humanam, atque hujus proprietates. Joannes ergo cap. 1. *carnem* pro toto homine posuit, ut Gen. vi. 12. Esaia xl. 5. Matth. xxiv. 12. Lucae iiii. 6. & ad Rom. iiii. 20. *Carnem* etiam Joannes commemoravit adversus emergentes hæreses eorum, qui negabant Christum in carne venisse, atque

ut ostenderet fuisse in corpore visibilem, manifestum, atque tractabilem, ut scribit adversus Praxeam Tertullianus. Addit causam alteram Ep. 120. Augustinus, *Ut Christi humilitatem magis ostenderet*. Neque Filius Dei factus est homo tantummodo ut habitaret in nobis, sed ut poneret animam suam, ut peccatores salvos faceret, ut tentaretur per omnia in similitudine absque peccato. Inferitur quidem mors corpori, sed anima recedente, & ratione ipsius animæ divina Persona descendit ad inferos, & resurrexit, quippe, ut ratiocinatur citato loco Athanasius, *neceffe est ab inferis resurrectionis initia repetere, ut perfecta & vera sit resurrectio, solutio nempe à morte, & liberatio spiritus ibi adservati*. Hæc, & alia plurima, cujusmodi sunt affectus omnes humani à Verbo absque mentis perturbatione suscepti, competere nequeunt divinæ naturæ immutabilitati, Ideoque nequit hæc singulas humani spiritus partes explorare.

C A P U T IX.

De rationalis animæ Christi perfectione, quantum spectat ad mentem, atque intellectum.

S U M M A R I U M.

1. Status quæstionis.

2. & 3. Fit propositio, & demonstratur variè.

4. 2da propositio multipliciter probatur.

5. 3ia propositio stabilitur.

6. & 7. Fit propositio 4ta & defenditur Augustinus à Roma.

8. & seqq. solvuntur objectiones.

1.
Status quæ-
stionis.

NON soli Arianæ exspoliavit Christi animam plenitudine sapientiæ, ut ex illius ignorantia probarent non habuisse summam, perfectissimamque divinitatem, & qui purum hominem illum esse commenti sunt Gnostici, Ebionitæ, Sociniani: verum etiam specialis sectæ quidam hæretici, quos appellaverunt ob perversum istud dogma *Agnocitas*, de quibus Codice ccxxx. Bibliothecæ Photius. Cum obscurioris nominis sint, non alios putandum est fuisse Agnocitas, quam *Corrupticolas*, de quibus egimus supra. Ad horum modo refutationem præmittimus duplicem esse scientiam, divinam scilicet, & humanam: hanc vero aut inditam, qualem habuit Adam; aut acquisitam studio, vel experimento comparatam; aut beatificam, quæ in intuitiva visione Dei sita est. Atque de scientia divina, quoniam à divinitate nequit sejungi, hac alibi demonstrata, ut iterum disceptemus videtur super vacaneum. Quare de humana Christi scientia dicturi, principio adversus Joannem de Ripa in iiii. Sent. disput.

xiv. & Hugonem Victorinum in libro de Sapientia Christi, demonstrabimus hanc necessario esse admittendam, neque Salvatorem nostrum sola divina scientia fuisse præditum: deinde vero de scientia Christi acquisita, ac postremo loco de ea, quæ beatorum spirituum propria est, disseremus.

PROPOSITIO I. Præter increatam divinamque scientiam fuit Christus exornatus perfectissima scientia infusa, & creata.

2.
Propositio 1.

DEMONSTRATUR I. ex vi. Synodo Generali, in qua, ut dicam proximo capite, definitum est duas esse in Christo *notitias impermixtas*, & duas voluntates. II. Probatur ratione. Assumpsit enim Verbum animam rationalem, quæ aut est sua natura substantia cogitans, aut ejus singularis proprietas est cogitare, & percipere. Habuit autem Christi anima omnem perfectionem; ideoque perfectam plenissimamque rerum omnium notitiam. Deinde Christus per intellectionem divinam atque increatam promereri non poterat, divinitas enim merendi incapax est; & consequenter meruit

DEMONSTRATUR I. ex vi. Synodo, & 2a. ex ratione.

meruit per intellectionem humanam, & creatam cum humana pariter & creata voluntate conjunctam. Atqui non potuit in merito proficere, ita, ut nova illi perfectio meriti accederet, alioqui imperfectam animam à principio habuisset. Igitur perfecta semper cognitione, perfectaue humana voluntate fuit exornatus. Traditur prior ratio ab Ambrosio de Sacram. cap. 7. à Hieronymo in VII. Isaia, & in Epist. ad Irenaeum, ab Aug. in Psalmum 64. & lib. 2. de peccatorum meritis cap. 29.

3. Demonstratur ulterius
1. ex scripturis.

Hæc argumenta probant fuisse in Christo scientiam, & cognitionem humanam; fuisse autem non solum perfectam, qualis ad merendum requiritur, sed etiam plenam, singularem, & divinitus inditam, demonstratur primo ex Scripturis. II. xi. 2. *Requiescet super eum Spiritus sapientiae, & intellectus* Joan. 1. 14. *Plenum gratiae, & veritatis.* Ad Coloss. 1. 3. *In quo sunt omnes thesauri sapientiae, & scientiae absconditi.* II. Probatur ex Patribus. Ambrosius Lib. v. de Fide cap. 18. inquit: *Nil fuit, quod ignoraverit Dei filius.* Hieronymus ad Damasum: *Plenam habuit scientiam, & certissimam veritatem.* Augustinus loco nuper citato: *Ignorantiam nullo modo crediderim fuisse in infante illo, in quo Verbum caro factum est, ut habitaret in nobis.* III. Firmatur ratione, quam paulo supra produximus, quoniam minime decebat à Verbo animam imperfectam assumi.

2. Ex Patribus.

3. Ex ratione.

4. Propositio 2.

Prob. 1. ex scriptura.

2. Ex Patribus.

3. Ex ratione.

PROPOSITIO II. Fuit in Christo etiam scientia acquisita, & experimentalis. Probatur I. ex Epist. ad Hebraeos v. 8. *Cum esset filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam.* Complures etiam Doctores de hac scientia acquisita per praxim, atque experimentum accipiunt ea verba Lucæ 11. ultimo: *Proficiebat sapientia, & ætate.* II. Probatur ex PP. affirmantibus in Christo cum sapientiæ, tum divinitatis manifestationem, atque explicationem, quæ sit rerum efficientia & experimento, ut inquit Orat. 3. contra Arianos S. Athanasius, & lib. 111. contra Nestorium S. Cyrillus. III. Probatur ratione. Hoc discrimen intercedit inter scientiam inditam, & acquisitam, quod illa spectat rerum substantias, atque exhibet veritates, ut relucet in ideis, ac notionibus menti hærentibus, qualem alibi diximus fuisse participationem æternæ lucis principio concessam angelis: scientia autem acquisita spectat veritatis jam perceptæ modum ac determinationem, sive

objectorum præsentiam: unde tradunt Scholastici scientiam infusam nullatenus à phantasmate, sensuumque ministerio pendere, bene tamen acquisitam, atque usu & exercitatione comparatam. At anima Christi sensuum officio ipsaque experientia percepit vitæ suæ decursu objecta præsentia, v. g. patrata à semiracula, discipulorum obedientiam, cogitata, & machinamenta Phariseorum, & quæcunque ab initio per anteceptam notitiam interiori mente prænoverat. Fuit ergo in Christi anima etiam scientia experimentalis & acquisita.

PROPOSITIO III. Fuit in Christo in hac etiam mortali vita scientia Beatorum, viditque adhuc viator divinitatem & gloriam.

5. Propositio 3.

Probatur ex scripturis.

Demonstratur primo ex Scripturis. In his, ut diximus prop. 2. asseritur, Christum fuisse plenum gratiæ & veritatis, in eoque exitisse omnes thesauros sapientiæ & scientiæ Dei. Legimus etiam Joannis 1. 18. & 111. 13. ipsum Christum inter nos commorantem affirmasse se in cælis, & in sinu Patris fuisse. Eodem cap. 111. v. 11. testatur Jesus, se annuntiare Trinitatis arcana, quæ noverat ac viderat; atque VIII. 14. demonstrat verum esse testimonium, quod de propria divinitate perhibebat, quia sciebat seipsum. Sed frui divini scientiæ plenitudine, commorari in sinu Patris, ipsum videre, & divinitatem perfecte cognoscere, est habere scientiam Beatorum. Hanc ergo scientiam habuit etiam in hac mortali vita Christi anima. II. Confirmatur ex Patribus. Eusebius Casariensis cap. 21. libri x. Dem. Evang. exponens ea verba Psalmi XXI. *In te projectus sum ex utero,* inquit: *Cum enim adhuc in utero laterem gestantis me Genitricis, te Deum meum intuebar.* S. Pater Augustinus in Pl. xv. ait humanitatem Christi nunquam amisisse hæreditatem, & claritatis notitiam, quæ divinum Verbum erat apud Patrem, priusquam mundus fieret: & quæst. 65. ex LXXXIII. explicans quid significarent linteamina, quæ in monumento inventa sunt, docet fuisse quoddam symbolum carnis, qua non ita spiritus implicabatur, ut eum aliquid lateret, aut ab itinere retardaret. Libro etiam priori de Peccatorum meritis cap. 31. ait: *Per distantiam divinitatis, & infirmitatis filius Dei manebat in calo, filius hominis ambulabat in terra: per unitatem vero personæ, quæ utraque substantia unus Christus est, & filius Dei ambulabat in terra, & filius hominis manebat in calo.* Fulgentius ad Fegrandum

2. Ex Patribus.

dum Diaconum hæc scribit: *Non existimo illi animæ in aliquo plenam divinitatis deesse notitiam, cuius una est Persona cum Verbo: & infra: Ubi spiritus non est ad mensuram datus, necesse est, ut plena sit divinitatis immensa notitia.*

3. Ex ratio-
ne.

III. Confirmatur ratione, quæ ex dictis fuit, atque traditur in 2. Quodlib. q. 4. ab Egidio: Qui enim plenus est gratiæ & veritatis, qui Spiritus dona non ad mensuram accepit, qui Mediator exitit inter Deum, & homines, qui omnes habuit divinæ scientiæ thesauros, ita, ut de plenitudine ejus omnes accipiant, is profecto destitutus non fuit scientia Beatorum: quisquis enim hac caret, cognoscit ex parte, videt in ænigmate, atque nondum affectus est plenam divinitatis notitiam. At Christus plenus erat omnis gratiæ & veritatis, super eum requiescebat Spiritus sapientiæ, in ipso fons erat aquæ, ac virtutis salientis in vitam æternam, ipse erat veritas, & omnium hominum Præceptor ac mediator. Itaque non ex parte, non per speculum, non in ænigmate, sed facie ad faciem ipsam intuebatur divinitatem.

6. PROPOSITIO IV. Non habuit tamen
Propositio 4. Christus ut homo scientiam comprehensivam.

Probatur.

Evincitur I. quoniam cognitio comprehensiva, ut alibi demonstratum est, debet non solum divina omnia scrutari, verum etiam singula divinorum attributorum objecta, & creaturas quasque possibiles, ad quod virtus requiritur infinita, qualem nequit habere creatus animus. II. Damnata est sess. 2. Concilii Basileensis, tunc legitimi, & sub legitimo Pontifice constituti, propositio Augustini Romani, & Episcopi Nazareni: *Anima Christi Deum videt tam clare, & intense, quam clare, & intense Deus videt seipsum.* III. Anima Christi sapientiam recepit per spiritum in ipsa habitantem, ut ait Esaias xi. 2. non est autem ipsa Christi anima suamet sapientia, aut Spiritus sapientiæ super eum requiescens. Sapientia autem recepta in animo non omnia comprehendit, sed ipsa subiecti limitatione circumscribitur & finitur.

7.
Defenditur
Augustinus
à Roma.

Augustinus de Roma, cujus nuper meminimus, fuit nostri Ordinis Generalis Antistes, ediditque librum de humana natura Christi, in quo plures asseruit propositiones, inter quas nuper citata, & altera in Indiculo Basileensi prima, *Christus quotidie peccat, & ex quo fuit Christus quotidie peccavit.*

Nemo tamen hunc virum aut hæreticum, aut rudem, aut impium existimet. Nam Synodus Basileensis eo loci declarat nullam à se adversus illius personam proferri sententiam. Ait etiam propositionem nuper prolatam, traditam ab Auctore non referendo peccatum ad ipsam personam Christi, sed ad membra sua, quatenus cum Christo capite unum sunt. Hoc quidem sensu dicebatur Saulus Christum persequi, dum in Christianos sævi-
ret. Et quemadmodum hæc propositio ab Augustino Romano catholico sensu prolata est, ita etiam reliquæ, quæ videntur continere Anomæorum insaniam, aut hæresim Nestorii, fuerunt ab Auctore enuntiata recta intelligentia, & ratione unionis hypostaticæ, quemadmodum Fulgentius loco citato inquit: *Non existimo illi animæ in aliquo plenam divinitatis deesse notitiam, cuius una est persona cum Verbo: quam sic Sapientia suscepit, ut eadem Sapientia ipsa sit.* Ut ergo Fulgentius animæ Christi tribuit eandem sapientiam Verbi, ita Augustinus de Roma tribuit eidem animæ claram, & intensam visionem ipsius Dei, spectata Personæ Verbi, cui anima substantia-
liter conjuncta est, unitate. At quoniam hujus Scriptoris propositiones talibus verbis conceptæ, & à libello divulsæ falsissimum sensum exhibent, in ipsoque libro nequeunt absque perspicaci acumine distinguui, fuerunt in illa Synodo jure meritoque proscriptæ. Caterum Auctor tam eximia scientia præstabat, ut non solum promeruerit scriptorum omnium laudes, ut in Historica dissertatione demonstrat Gandolfus pag. 74. sed etiam alter Augustinus ob eloquium, & sapientiam fuerit appellatus. Fuit autem moribus & vitæ sanctimonia adeo clarus, ut Beati viri titulum adeptus sit, atque in Templo S. Augustini Prateni Provincia nostræ Pisane religioso cultu, ac summa veneratione asservetur.

AD OBJECTIONES RESPONSIO.

Opp. I. Luca 11. ult. legitur, *Et Jesus proficiebat sapientia, & ætate, & Objectiones 8. gratia apud Deum, & homines.* Non ergo fuit anima Christi à priori conceptionis instanti perfectâ rerum cognitione exornata, sed quemadmodum ætas, ita sapientia illius suscepit perfectionem atque incrementum. II. Matthæi vii. 10. dicitur Christus Centurionis fidem fuisse admiratum, *Audiens autem Jesus miratus est.* Admiratio autem nequit cum plena sapientia conjungi. III. Christum ignorasse peccata scribit Apostolus in

in 2. ad Corinth. v. 21. *Qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit.* IV. De ipſo prænuntiatum fuerat ab Iſaia viii. 4. *Antequam ſciat puer vocare patrem ſuum, & matrem ſuam:* quibus ſane verbis commonſtratur ignorantia, communisque cæterorum puerorum miſeria. V. Denique Chriſtus ipſe Marci xiii. 31. proteſtatur eſſe ſe diem iudicii neſcire diceas, *De die autem illo, vel hora nemo ſcit, neque Angeli in cælo, neque Filius, niſi Pater.* His ergo divinarum ſcripturarum teſtimoniis Chriſtum plura ignoraffe convincitur.

9.
Reſpondetur
ad i. m.

Reſp. Ad primum quod Chriſtus proficiebat ſcientia acquiſita & experimentalis, dum vitam agendo ſenſu animæ, & exercitatione virtutum experiebatur in rerum eventu, quæ ab initio prænovérat mentis intelligentia. Hoc ſenſu videtur mihi accipiendus Ambroſius in libro de Incarnat. Dominicæ Sacramento, ubi ait, quod Chriſtus *proficiebat ſcientia hominis.* Quamquam enim Magiſter in i. diſt. xiii. §. *Ait*, explicat Ambroſium, quod affirmaverit Chriſtum profeciſſe *quantum ad viſum hominum & ſui ſenſus offenſionem*, uti etiam explanat Velloſillus Adv. in Ambroſ. Q. xiii. cum tamen S. Doctör ſcribat profeciſſe Chriſtum ſapientia humana per incrementum, quo *mutabatur in melius*, congruum eſt, ut illum de ſcientia experimentalis interpretemur. Atque ita difficultatem non habent, quæ Ambroſius ait: *Deus perfectionem naturæ ſuſcepit humanæ: ſuſcepit ſenſum hominis, ſed non ſenſu carnis fuit inſtutus. Senſu hominis animam dixit conturbatam, ſenſu hominis eſurivit & rogavit, ſenſu hominis profeciſſe, &c.* Recte hac reſponſione verba omnia Ambroſiana ſimul cohærent. Suſcepit enim Deus naturæ humanæ perfectionem, ideoque mentem plena ſcientia exornatam: hæc tamen ſcientia incrementum habuit, & in melius mutata eſt, non quantum ad ſubſtantiam rerum per ſcientiam inſulam perceptarum, ſed quantum ad operum experimentum, & ad objecta in ſe conſiſtentia. Eadem ratione inquit Apoſtolus ad Hæb. v. 8. *Cum eſſet Filius Dei, didicit ex iis, quæ paſſus eſt, obedientiam.* Huic autem interpretationi non repugnat altera, quam tradunt complures, in tantum Jeſum profeciſſe ſapientia, in quantum ejus virtus manifeſtabatur hominibus, ut exponunt Gregorius Nazianzenus Orat. xx. Athanaſius in i. contra Arianos, & Cyrillus lib. 3. adv. Neſt. laudati ab erudito Theologo H. Tournely de Incarnat.

R. P. Berti Theol. Tom. V.

pag. 358. nec non Gregorius Magnus citatus à Magiſtro, niſi potius ea verba ſint Bedæ; & inſuper Hieronymus, Auguſtinus, Remigius, Damascenus, Theophilactus, quorum verba recitat Velloſillus.

Urgent cavillatores quidam ea verba, *coram Deo*, dicentes, Ergo Chriſtus re-
vera proficiebat ſapientia. Alii opponunt comparationem ætatis, ſubinferentes, ſi vere augebatur ætate, vere etiam profectum recipiebat doctrinæ. At hæc eundem ſenſum præſeferunt, id eſt, vere coram Deo, & coram hominibus exercendo humilitatem atque obedientiam virtutum actus animam Chriſti exornabant, atque de ſe optimum ſingulis præbebant experimentum, ut Genef. xxi. 12. ait Deus Abrahamo ad filium immolandum parato, *Nunc cognovi quod times Deum*: & ipſe Jeſus poſt ſanatam à profluſio ſanguinis mulierem dicitur Marci cap. V. 30. *cognoviſſe in ſemet ipſo virtutem, quæ exierat de illo*: quæ debent, ut liquet, accipi de vera cognitione ſita in rerum experimento. Negari etiam poteſt ea verba *ſapientia & ætate* referri ad illa, *apud Deum, & homines*, cum inuſitatum ſit dicere, quempiam proficere apud Deum aut ſapientia, aut ætate: ſed proficiebat Chriſtus apud Deum, & homines *gratia*, opera nimirum ſpectabilia, & cum Patri, tum hominibus accepta patrando, ut animadvertit Janſenius in hunc locum, & in i. Sent. diſt. 13. illuſtris Eſtius.

Eadem ratione fuit in Chriſto admiratio, non quæ ex ignorantia procedit, ſed quæ ad novum & inſolitum objectum ad ſecundam quamvis præviſum, erumpit foras, eo dum pacto, quo Joannis xi. 35. dedit proſuſis lacrymis ſigna triſtitix ob mortem Lazari, quam ſupra verſu 14. præcognoverat, & appropinquans Jeruſolymis item ob futuram deſolationem amare flevit, exteriori ploratu commonſtrans proximam calamitatem. Ob hanc ergo cauſam juſtæ admirationis ſigna dedit cum Centurio ſuam fidem, Matth. vii. 20. patefaceret, & cum patriæ ſux cives, Marci vi. 6. nullum illi exhiberent honorem, ut quiſque perciperet quam eſſet digna laude fides alienigenæ, & quam execranda concivium ſuorum pervicacia.

Ad 3. nihil aliud eſt reſpondendum niſi quod *ignorare* ſæpe ſapius idem ſignificat ac odio habere, quemadmodum *cognoscere* eſt idem ac *approbare & diligere*, ut diximus libro iv. cap. 2. Ita ergo dicitur Dominus ignorare peccatum, quomodo ait Matth. vii. 23. ope-

M

ranti-

10.
Urgetur
&
reſpondetur.

11.
Reſpondetur
ad ſecundum.

12.
Reſpondetur
ad tertium.

rantibus iniquitatem, *Nunquam novi vos,* & cap. xxv. 12. fatuis virginibus, *Nescio vos,* nimirum, *reprobo ac damno.*

13.
Respondetur
ad 4.

Quod profertur ex cap. vii. Esaiæ, de impedimento infantiae est accipiendum: non de impedimento illo, quod oritur ex puerili ignorantia, sed de illo, quod procedit ex debilitate membrorum, quæ per ætatem ad animæ officia reduntur aptiora; juxta quem sensum de puerulis, qui reptando incedunt, dicimus, *Nesciunt ambulare,* id est, *nondum valent:* & ideo legitur in Hebræorum Codice, *Antequam sciet puer vocare Patrem mi, & mater mea.*

14.
Respondetur
ad 5.

Postremum de ignorantia diei extremæ, quod cæteris est difficilius, solum à nobis est libro vii. cap. 12. quatenus Christus dixit se nescire diem Judicii, in quantum est caput Ecclesiæ, & paternorum consiliorum administer, id est, non ita sciebat, ut expediret diem illum discipulis indicare: quæ responsio vera est, atque ut ibidem diximus, tradita ab Augustino. Etenim soli Patri tribuitur in Evangelio illius diei præscientia, quam tamen etiam divinum Verbum ac Spiritum sanctum habere solus Arianus aut Macedonianus inficias ibit. Verum tamen est nonnullos Patres contra Arium disputantes asserere Christum ut hominem ignorasse revera judicii diem, ut scribunt Eustathius Antiochenus lib. vi. Gregorius Nazianzenus Orat. 36. Hilarius lib. ix. de Trinit. & Athanasius Orat. 4. contra Arianos, quorum verba vide apud Petavium lib. 11. de Trinit. cap. 3. Sed hi possunt explicari, in quantum ignorantia subest humanæ Christi naturæ ex ingenita facultate, & præcise in quantum humana est, non prout est *hypostatice* conjuncta divinitati. Aut si verba aliqua hunc sensum minime patiantur, dicendum erit ob hanc eandem causam, quod Patres illi cum Arianis congrederentur, ne aliò disputationem distraherent, & versutas adversariorum argumentationes facilius contererent, affirmasse quod ex ignoratione ultimæ diei nequeat evinci inferior in Verbo natura, cum, etsi daretur hæc ignorantia, non caderet in divinam Filii mentem, sed in humanam. Suspiciatur præterea Ambrosius lib. v. de Fide cap. 7. abesse à veteribus Codicibus, *neque filius,* quod non adinveniri in pluribus exemplaribus scribit etiam in caput xxiv. Matth. vers. 36. Hieronymus. Verum etsi potuerit hic locus dolo Arianorum corrumpi, certum est ea verba reperiri apud Marcum, atque inde fortassis in Evangelium Mat-

thæi derivata sunt, maxime quod congruentia sint verbis illis utrobique extantibus, *nisi Pater.* Quate ne his ambiguis admodum & invalidis tela Arianorum videremur potius declinare, quam frangere, constitutum nobis fuit priorem tradere responsionem.

Opp. 2. Repugnat scientia Beatorum, quæ in manifesta visione Dei sita est, vi. Obijciuntur, quæ quam Christus ante passionem inter homines egit. Primo namque in hac mortali vita nondum fuisse glorificatum aperte traditur Joan. vii. 39. Deinde vix gloriæ libamina degustasse in transfiguratione, liquet ex Matth. xvi. 2. Præterea tristitia ac mæore maximo affectus est mortem in horto præmeditatus. Apparuit etiam ea occasione Angelus de celo confortans eum, ut habetur xxi. 43. Luca. Clamavit quoque in cruce pendens se à Deo derelictum verbis Psalmi xxi. *Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Ex his argumentantur: Scientia & cognitio perfecta divinitatis secum trahit animæ glorificationem, corporis immortalitatem atque splendorem, gaudium sempiternum, ac perennem felicitatem. At Christus hæc ante Resurrectionem asseverus non est. Itaque non fruebatur manifesta visione divinitatis.

Resp. cap. Joan. vii. dici Christum nondum glorificatum manifesta in calum ascensione, quemadmodum ibidem ait Joannes nondum fuisse Spiritum datum, quoniam, ut Augustinus exponit Tract. xxxi. in Joan. *antea non apparuerat.* Ut igitur Spiritus absque manifestatione datus jam erat Mariæ, Annæ, Zachariæ cæterisque prophetis, ut ibidem S. Pater demonstrat; ita Christi anima priusquam in corpore glorificato resurgeret, fruebatur beatissima visione divinitatis. Quod autem Salvator in monte Thabor, sive, ut quidam opinantur, in Libano gloriosus apparuerit, & gloriæ Domini sui servierint Moyses, & Elias, potius demonstrat fuisse in Christi potestate, ut gloriæ splendor redundaret in corpus, aut se inde subtraheret. Tristitia morisque sensus arguit quidem in hominum Redemptore assumptam carnis infirmitatem, sed non oppugnat, ut infra dicemus, spiritus beatitudinem. Quæ apud Lucam habentur de sudore Christi sanguineo, & Angeli confirmatione, omitti in nonnullis Græcis, Latinisque Codd. scribunt Hilarius lib. x. de Trinit. & Hieronymus in 11. adversus Pelagianos. Genuina sunt tamen, ac talia habentur ab ipso Hieronymo,

15.
Respondetur

mo, nec repugnant humanæ infirmitati, in qua voluit Salvator tentari per omnia, ut posset nobis in angustia & tribulatione positus condolere. Extrema morientis verba fuisse hominis cum desperatione luctantis, & etiam ipsa desperatione absorpti, fuit opinio Joannis Feri Ecclesiastæ, ut vocant, Moguntini, aliorumque impiorum hæreticorum. Sed tanta, atque inaudita blasphemia ipsis Christi verbis revincitur. Si enim fiducia in Patrem carebat, cur ad ipsum confugit exclamando, *Deus meus?* inquit adversus Sectarios suos libro 11. Harmoniæ Evangelicæ cap. 9. Gerardus Vossius. Et Grotius in Matthæum demonstrat particulas, *ὁ πατήρ*, ut quid, vocem esse deprecantis ex cap. xxxi. 11. Exodi, atque ex Psalmo xi. 1. Accipi eadem significatione hebraicum *אֱלֹהֵי* 2. Regum 11.

22. 2. Paralipp. xxv. 16. Jeremiæ xxv. 11. 13. Ezech. xxxi. 11. aliisque in locis demonstrat Glassius lib. v. Tract. 2. cap. 5. Atque hos ad confutandos hæreticos arbitror satis esse. Nam ad nostratum eruditionem proponimus Estium in Cap. xxvi. 1. Matth. & in v. Epist. ad Hebræos vers. 7. Itaque agnoscimus in verbis Christi humilem deprecationem una cum experimento voluntatis humanæ.

17. Sed illud accuratius explicandum est, Cum visione unde pendet omnium argumentorum solutio, quomodo cum intuitiva Dei visione potuerit consistere tristitia, deprecatio patientis, & Angelicæ consolationis officium. Canus de locis Theologicis lib. xii. cap. 13. ait, gaudium utique ex Deo viso in voluntate necessario nasci, non secus atque ex sole lumen, & calorem ex igne: sed retraxisse aliquando solem radios suos, id est, in hominum Redemptione perficienda omnem voluptatem fuisse repressam, quam alias ex visione Dei proficisci naturæ ratio demonstrat. Addit Christum licet habuerit essentiam beatitudinis, non tamen habuisse accidentia, quæ inde per se consequuntur. Docet etiam, quod fruitio sine gaudio potest intelligi, quemadmodum fruitur fructibus arboris, qui nullam ex eis capit ob morbum voluptatem. Concludit, quod Christus non solum videbat, sed etiam fruebatur, quamvis derelictus à Deo omnique penitus solatio destitutus non gaudebat. Hæc eloquentis Theologi verbis sunt expressa,

18. Quamquam autem possit hæc sententia in nobis excitare amoris, & grati animi.
R. P. Berti Theol. Tom. V.

mi recordationem, cum anima Christi quidem in pro sua erga nos charitate sponte gaudii nobis amorem. plenitudini renuntiasset, & vindicaretur etiam illa Cani sententia à P. Serry cap. viii. Prologi Galeati, & Exercitatione de Christo xlviii. quibusdam Patrum testimoniis, & etiam Maldonati, Salmeronis, & Gregorii de Valentia consimili expositione: nihilo tamen minus probari mihi non potest, cum fieri nequeat ut voluntas participatione summi boni minime delectetur. Percipere præterea nequeo cur non sit gaudium, ubi amore perfecto bonum incommutabile possidetur, nec assentior frui infirmum arboris suæ fructibus, quando nullam ex iis capit delectationem. Cum enim adest quod diligitur, etiam delectationem secum necesse est gerat, inquit de Doctrina Christi, lib. 1. cap. 33. Augustinus. Ambrosius autem & Hilarius, ubi docent recessisse ab humana Christi natura irruente morte divinitatem, ita sunt accipiendi, ut Divinitas non adestet ad defensionem, & etiam hoc sensu delectationem subtraheret, quatenus gaudium animæ sese in superiori ratione contineret, neque in sensus diffunderet.

Expedita ergo est magisque in Scholis probata ea sententia, quod anima secundum superiorem rationem, sive quatenus mens divinitati in se inspectæ adhærebat, omni momento fruebatur atque delectabatur; sed prout corporeo sensu recipiebat illatam cruce clavisque passionem, secundum rationem inferiorem, quam sensualitatem appellant, afficiebatur dolore; ut explicant in 111. Sent. dist. xv. Scholastici. Hoc autem non repugnare demonstrat eadem dist. S. Thomas, quod gaudium & dolor sint hoc pacto secundum diversam operationem, atque oppositum objectum, & minime ad invicem adversentur. Illis vero qui opponunt perpetuam ac plenam intellectualis potentiæ delectationem ita animam absorbere, ut distrahi non possit, neque affici sensu ullo doloris; respondendum est, quod si persona habeat super omnes animi sui facultates absolutam potestatem, ut habebat Dominus Jesus Christus, quemadmodum pati ac mori potest subtrahendo omnipotentiam suam ne protegat assumptam infirmitatem, ita cohibere potest gaudium in mente, ne diffuset in sensus. Quod nequit in aliis hominibus evenire, propterea quod tali potestate non præditi nec possunt libere irruentem mortem vitare, nec tormentum.

rentem sistere voluptatis. Atque ob-
plenissimam hanc potestatem Salvator
humani generis oblatu est, quia ipse vo-
luit; & quia voluit, sequestravit in su-

periori ratione gaudium supernæ dele-
ctationis. Legite Tractatum Augustini
XLIX. in Joannem, & Opp. 3. superio-
ris Cap. VI.

CAPUT X.

De Monothelitis, qui negaverunt in Christo distinguendam
esse divinam, humanamque voluntatem.

SUMMARIUM.

1. Status questionis.

2. 3. & 4. Antesignanus & fautores Monotheli-
tarum.

5. Status questionis amplius declaratur.

6. Usque ad 11. probatur dualitas voluntatum in
Christo.

11 & 12. Probatur naturalitas harum voluntatum.

13. In Christo non est una tantum operatio.

14. & seqq. Solvuntur objectiones.

I.
Status qua-
estiois.

HÆRETICI omnes, etiam ante tem-
pora Heraclii, qui vel unam in Chri-
sto naturam, sive humanam,
sive divinam, vel cum divinitate car-
nem absque anima, vel animam quo-
que sensitivam, sed mente ac ratio-
ne destitutam asseruerunt, Ebionitæ ni-
mirum, Arianorum plures, Apollinari-
stæ, atque Eutychiani, negarunt in Chri-
sto Domino duplicem operationem, ac
voluntatem, ideoque appellari possunt
Monothelitæ. Ut enim constat ex Epi-
stola Agathonis ad Constantinum relata
Act. IV. Synodi sextæ, ex quo in Chri-
sto una statuatur natura, consequens est
unicam quoque reperiri voluntatem. Pe-
culiaris tamen Monothelitarum secta hæ-
reticorum illorum est, qui duabus in Chri-
sto naturis admittis, aut expresse saltem
non denegatis, unam voluntatem, &
unam operationem in illo constituere
moliti sunt: cujus sectæ exordia refert
Maximus Martyr in Dialogo cum Pyr-
rho, & laudata Synodus Act. XIII. ad
Conciliabulum Alexandrinum auctore
Cyro coactum.

2.
Monotheli-
tarum Ante-
signanus
quis.

Fuit autem Monothelitarum antesigna-
nus Athanasius quidam Jacobitarum Pa-
triarcha, Eutychianorum dogmate im-
butus: qui anno 629. congressum habuit
cum Heraclio jam circumvento fallaciis
Pauli hæretici Severiani, atque sensu
Monothelismi Imperatori instillavit. Is
consultuit Sergium Constantinopolita-
num, & Cyrum prius Phasidis, postea
Alexandriæ Antikitem, corruptusque Ser-
gius etiam Cyrum illaqueavit. Tum
Sergius fictis sub Mennæ nomine libellis,
iisque transmissis ad Theodorum Episco-
pum Pharanitem, ad Paulum Severianum,
& ad Georgium Paulianistam callide hæ-
resim cœpit disseminare. Turbis propte-
rea excitatis, data ad Honorium episto-
la omnium dissensionum auctorem fecit

Sophronium sanctissimum Jerosolymo-
rum Episcopum; sed calumniam denu-
davit atque expunxit in epistola ad Pe-
trum Illustrem sanctus Maximus. Tra-
xit autem ad se idem Sergius quam fa-
cillime Heraclii animum, tum fama no-
minis sui, quæ plurimum apud Orienta-
les percrebuerat, tum specioso titulo
unionis inter utramque Christi naturam,
tum denique execratione hæresis Nesto-
rianæ, cui patrocinabatur impense Chos-
roas Rex Persarum hostis Heraclii in-
sensibilissimus.

Heraclius anno Imperii sui 23. Mono-
thelitis adherens coegit Synodum quam-
dam Armenam, cui tamen, ne prohibe-
retur dogma duarum in Christo opera-
tionum, ac voluntatum obstitit sanctis-
simi Præsules Arcadius Archiepi-
scopus Cypri, Sergius alter Arca-
dii successor, & Joannes Alexandrinus
cognomento Eleemosynarius. At Ser-
gius, defuncto interim Honorio, cujus
epistolis falso errorem suum comproba-
ri jactabat, circa annum 630. composuit
Echbesim, sive fidei formulam & exposi-
tionem, eamque nomine Heraclii vul-
gatam affixit valvis Ecclesiæ Constanti-
nopolitanæ, pro cujus approbatione an-
no 638. etiam Synodalem conventum
coegit. At Imperator cum audiret de
hac *Echbesi* universalis Ecclesiæ quarimo-
nias, in epistola ad Joannem IV. qui
eandem anno 641. ut Pagius animadver-
tit, illam proscripsit, contestatus est ean-
dem *Echbesim* neque à se dictatam fuisse,
neque suo jussu compositam.

Defuncto Sergio anno 639. Pyrrhus ejus
successor aliam Pseudosynodum coegit
pro *Echbesios* confirmatione: sed postea in
celebri cum Maximo conflictu se plane
convictum confessus est, atque veniens ad
limina Apostolorum initio Pontificatus
Theodori abjuravit Monothelismum;
quam-

3.
Heraclius
adheret Mo-
nothelliti.

4.
Aliis hujus
erroris fau-
tores.